

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת התנ"ך

בע"ה תמוז תשפ"ג (יולי 2023)

חוזר מפמ"ר תנ"ך על-יסודי
שנת הלימודים תשפ"ד

לכבוד המפקחים,
מנהלי בתי הספר, האולפנות והישיבות,
רכזי המקצוע ומורי התנ"ך
שלום רב!

התנ"ך הוא ספר היסוד של עם ישראל. גיבוריו הם דמויות מופת לאורן צועד העם היהודי מזה אלפי שנים. תכניו מעצבים את חיי האומה – אמונותיה, שאיפותיה, תקוותיה והלכותיה ביום חול ובמועד. שיבת עם ישראל לארצו, ארץ התנ"ך, וחזרתו לבמת ההיסטוריה כעם, כמו גם הפיכת הלשון העברית לשפתו המדוברת, מהווים הזדמנות לבניית קומה נוספת של הבנה חיבור והזדהות עם תכניו של ספר הספרים בימינו.

לאור הנחות יסוד אלו, אנו שואפים לכך שהוראת התנ"ך תחולל ותכונן את זהותם של תלמידינו ותהווה עבורם מקור נביעה לחיים מקושרים לדבר ה'. שאיפתנו היא שבוגרי החמ"ד יסיימו שנים עשרה שנות לימוד כאוהבי תנ"ך, בעלי סקרנות ותשוקה ללימוד תנ"ך ובעלי מיומנויות המאפשרות להם לממש את אהבתם ללימוד תנ"ך. חוויה לימודית חיובית, משמעותית ומשמחת בבית הספר תעודד אצלם רצון להמשיך ולעסוק בלימוד תורה באופן עצמאי, גם לאחר סיום הלימודים. במקביל לחוויית הלימוד על הסדר, אנו מעודדים מורים ליצור מפגש בין התלמידים לתנ"ך גם במרחב הבית ספרי באמצעות טיולים, חידונים, ערבי לימוד משותפים להורים ולילדים, המחזה, תחרויות, תערוכות, ציון סיום לימוד החומשים ועוד ועוד.

מרבית המקורות בחז"ל המאדירים את חשיבותם של מלמדי (ובדורות האחרונים גם מלמדות) התורה. **כל המלמד את בן חבירו תורה זוכה ויושב בישיבה של מעלה (בבא מציעא פ"ה, ע"א), ... מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו (סנהדרין צ"ט, ע"ב), ... מעלה עליו הכתוב כאילו הוא ילדו (מדרש לקח טוב, פרשת במדבר).** זכות גדולה ואחריות גדולה היא לנו להיות חלק ממלמדי התורה בעם ישראל.

אני מודה לכם המורים הנמצאים יום יום עם התלמידים, מלמדים אותם, לומדים איתם, מחנכים אותם ופועלים על מנת לקרבם ולחברם לתורת ה'. אני מודה למדריכי התנ"ך הפרוסים ברחבי הארץ על עבודתם המסורה בליווי המורים בבתי הספר ובפעילויות רבות ושונות.

בתפילה שנזכה להגדיל תורה ולהאחיבה,

ד"ר איילת סיידלר

מפמ"ר תנ"ך בחמ"ד

מדינת ישראל משרד החינוך מינהל החינוך הדתי הפיקוח על הוראת התנ"ך

א. מסמכי יסוד מעודכנים לתשפ"ב

באתר תנ"ך ממ"ד תמצאו את מסמכי היסוד הנדרשים לשנת הלימודים תשפ"ד. מצורפת כאן רשימת קישורים למסמכים באתר.

תכנית הלימודים לתלמידי החטיבה והתיכון תשפ"ד

תכנית הלימודים לעולים חדשים חטיבה ותיכון תשפ"ד

מידע על מבחני מפמ"ר בחטיבה

הצגת המתווה הגמיש לתלמידים המתחילים את לימודיהם בכיתה י תשפ"ד.

מתווה שינויים בתכנית הלימודים שינויים במתווה הבחנות ב 5 יח"ל החל מכיתה י"א תשפ"ד.

בשורות הבאות נתייחס באופן כללי לתכנית הלימודים בחטיבה ותיכון ונעדכן בדבר השינויים בשנת תשפ"ד.

בתכנית הלימודים בתנ"ך לתשפ"ד הוכנסו מספר עדכונים. המורים מתבקשים לעיין במסמך תכנית הלימודים ולדייק את הוראתם בהתאם לכתוב בו.

ב. הוראת תנ"ך בכתות החטיבה ז-ט

1. מבחני מפמ"ר בחטיבה

הוראת התנ"ך בחטיבה מהווה נדבך חשוב בלימוד התנ"ך בחמ"ד. בשנות היסודי נפגשים התלמידים לראשונה, כשהם עדיין צעירים, עם סיפורי התורה ומצוותיה וכן עם סיפורי הנביאים בכתובים. בשנות התיכון מוכתב הלימוד על ידי הצורך להיערך להבחנות החיצוניות. שנות החטיבה מאפשרות מפגש חוזר ובוגר עם ספרי החומש והנביא. בשנה שעברה החלנו התנסות במבחני מפמ"ר בחטיבה והשנה (תשפ"ד) ננהיג את מבחן המפמ"ר בכל כיתות החטיבה. מטרת מבחן המפמ"ר היא לקדם את הלמידה בשנים חשובות אלו בשני אופנים - לעודד הספקים, ולעודד והטמעת מיומנויות הכרחיות בלימוד תנ"ך. מבחן המפמ"ר מכוון למכנה משותף בסיסי רחב ביותר האפשרי לרוב הגדול של תלמידי החמ"ד. פרטים אודותיו ניתן למצוא בקישור.

אנו שבים וממליצים להשתמש ביחידות ההוראה של החטיבה הקיימות בחומרי ההוראה על כל הפרקים הנלמדים (ראו להלן עוד על יחידות אלו). למידה סדירה ושיטתית מספיקה כדי להבטיח הצלחה מיטבית במבחן. אנו מקווים ובטוחים שמורי התנ"ך יישארו צמודים לספר הספרים וייווכחו שלא נדרשות להם חוברות המציעות שינון שאלות כאלו ואחרות, ופוגעות בחדוות הלימוד ובלמוד משמעותי.

בשנת הלימודים החולפת (תשפ"ג) התנסונו במבחן מפמ"ר בכיתות שבחרו לקחת חלק בהבחנות. ההדים במפגשים עם המורים והפיקוח היו מצוינים. בבתי ספר אחדים עלתה דרישה לשאלות גם ברמת הבחנות גבוהה יותר. כמסקנה מדרישה זו נצרף השנה למבחן בדף נפרד נספח ובו שאלות בפרשנות ובמיומנות קריאת פרשנים. נציע למורים הסבורים ששאלות אלו מתאימות לתלמידיהם לשלב את השאלות במבחן המפמ"ר.

מבחן המפמ"ר יתקיים אי"ה ב' א' אייר תשפ"ד (9.5.23) ומיד לאחריו נזמן בכל מחוז מפגש עם צוות ההדרכה בתנ"ך והפיקוח על בתי הספר לדיון במבחן ובתוצאותיו. מטרת הדיון היא לימוד מתוך המבחן וחשיבה על קידום הוראת התנ"ך בכל מוסד בהתאם לתלמידיו ולהישגיו.

רוב בתי הספר מקצים בכיתות החטיבה לפחות 4 ש"ש ללימוד תנ"ך ויש המקדישים לכך אף יותר שעות. לחלוקת השנה לשני חלקים שבראשון בהם לומדים תורה ובשני נביא יתרונות רבים. אנו מציעים לבתי ספר לשקול לחלק את השנה באופן זה. הדבר נכון במיוחד לבתי ספר (שלצערנו הרב) מקצים רק שלוש שעות להוראת תנ"ך. אנו ממליצים

מדינת ישראל משרד החינוך מינהל החינוך הדתי הפיקוח על הוראת התנ"ך

שהלמידה תאורגן כך שמתוך כ 90 שיעורים המוקדשים להוראת תנ"ך בשנה (30 שבועות X 3 שעות בשבוע), כ 60 השעורים הראשונים יוקדשו להוראת חומש ו 30 השיעורים שאחריהם להוראת נביא. בהוראת שעה נ"ך בשבוע קשה ואולי אף לא ניתן לייצר רצף לימודי משמעותי, ולהקנות ידע ומיומנויות.

2ג. **יחידות הוראה מקוונות המצויות באתר, מקיפות את תכנית הלימודים השלימה לחטיבת הביניים, חומשים ונביאים.** יחידות ההוראה "יושבות" על גבי פלטפורמה דיגיטלית חדשנית. כל יחידת הוראה כוללת סדרה של כחמישה שיעורים הבנויים סביב **רעיון גדול מרכזי**. היחידות נכתבו על ידי מורים ומדריכים מומחים בתחום הדעת והן כוללות פרטי הוראה לכל שיעור, הנותנים רעיונות והשראה להוראה מעשירה. בכל פריט הוראה מוטמעות מיומנויות מרכזיות שאנו מבקשים להקנות לתלמידים, ערכים שהלימוד מזמן עיסוק בהם והצעות לפרקטיקות מגוונות להוראה. אתם מוזמנים לבחור בין הפריטים, לפי שיקול דעתכם את המתאימים ביותר, לתלמידים שלכם. לצד יחידות ההוראה יעמוד לרשותכם מחולל הוראה, אליו תוכלו לגרור את הפריטים שבחרתם, לערוך אותם ולהפוך אותם לשיעורים מסוגים שונים: פנים אל פנים, ושיעורים מקוונים ללמידה מרחוק סינכרונית וא-סינכרונית. את השיעורים שהכנתם תוכלו לשמור בסביבה אישית שלכם ולחזור אליהם בכל עת. אנו ממליצים לכל המורים להכיר את היחידות לבסס ולהעשיר בהם את שיעוריהם.

3ג. שימוש במשימות המבוקרות להערכה חלופית בכיתות החטיבה. במסגרת המתווה החדש בהוראת בתיכון פותחו על ידי המשרד משימות שונות. משימות אלו מהוות חלק מציון הבגרות של התלמיד המבצע אותן בכיתות י – יב. עם זאת המשימות פתוחות לכל מורה והוא יכול להשתמש בהן להוראה בכיתתו. להיכרות עם המשימות ולהסבר על השימוש בהן **ראו באתר למידה דיגיטלית** (כניסה עם קוד הזדהות משרד החינוך)

ג. כיתות י' מתווה למידה גמיש

משרד החינוך מוביל מהלך של התחדשות בהוראת מקצועות המח"ר ובכלל זה בתנ"ך. מגמת המהלך היא לטפח לומדים עצמאיים בעלי מיומנויות למידה מפותחות. המשרד מאפשר לתלמידי כיתה י' תשפ"ד לבחור באיזה אופן ילמדו ויוערכו התלמידים במהלך לימודיהם בכיתות י – יב. בתנ"ך עומדות בפני התלמידים שלושה מתווים ללמידה ולהערכה.

11. **מתווה חדש** הכולל ביצוע שתי משימות מבוקרות על 35% מתכנית הלימודים, הבחנות חיצונית אחת על 35% מתכנית הלימודים, 30% הערכה חלופית. פרטים נוספים על מתווה הלמידה החדש, על המשימות, סמלי השאלונים ועוד ניתן למצוא במשבצת **תכנית הבגרויות הגמישה**

22. **מתווה ישן** הכולל הבחנות חיצונית על 70% מתכנית הלימודים והערכה חלופית על 30% נוספים. המשימות המבוקרות המהוות חלק מן הציון במתווה החדש עומדות לרשות כלל המורים והם יכולים לעשות בהם שימוש בית ספרי (ולא מבוקר) כחלק מן הציון בהערכה החלופית. להיכרות עם המשימות ולהסבר על אופן השימוש בהן **ראו באתר למידה דיגיטלית** (נדרשת הזדהות משרד החינוך)

33. **מתווה שותפי פתוח**. מתווה זה מיועד לבתי ספר המעוניינים לפתח דרכי הוראה ייחודיות ולגוון את תכני הלימוד. מידע נוסף על מתווה זה נמצא **במשבצת תכניות לימודים**. בתשפ"ד משתתפים במתווה שותפי פיתוח בתי ספר שהגישו בקשה במהלך תשפ"ג ובקשתם אושרה. האפשרות להצטרף לנתיב זה לשנת תשפ"ד הסתיימה, המעוניינים יוכלו

מדינת ישראל משרד החינוך מינהל החינוך הדתי הפיקוח על הוראת התנ"ך

לבקש להצטרף לנתיב זה לקראת תשפ"ה. המורים המעוניינים להצטרף למתווה זה מוזמנים לפנות ליפעת מור במייל yifatmr@gmail.com

באחדים מתחומי הדעת האחרים קיים מתווה דיגיטאלי המאפשר למידה מקוונת. אנו ממתינים לאישור המשרד ומקווים לפתח מסלול של למידה מקוונת בתנ"ך. בשלב זה לא נוכל לומר מתי המסלול יהיה שימושי בהוראה.

ד. הבחנות פנימית וחיצונית ומועדי קיץ וחורף בכיתות י"א - י"ב בשנה"ל תשפ"ד

1. הערכה חיצונית והערכה בית ספרית בתנ"ך

ההבחנות בכיתות י"א- י"ב תשפ"ד במקצועות המח"ר הושארה במתווה הקורונה. על פי מתווה זה חובה להיבחן בבחינה חיצונית אחת ברמת הבסיס באחד מתחומי הדעת – תנ"ך, תושב"ע, אזרחות והיסטוריה. בהתאם להנחיית המשרד, יקבעו חוקי מענה המצמצים בשאלה אחת את מספר השאלות בבחינות הבגרות כמפורט באתר במסמך מפרט הבחנות וחוקי מענה [במשבצת תכניות לימודים](#).

2. מועדי חורף וקיץ בבחינות הבגרות

החל מתשפ"ג התאפשר לכלל התלמידים בכיתה י"א להיבחן בשאלון של 3 יח"ל במועד חורף וכבעבר במועד חורף י"ב. ראו עדכון בנושא [באתר אגף בחינות](#). בנוסף, בעקבות שינוי במבנה ההבחנות ברמת ההגבר (ראו להלן), ניתן יהיה להיבחן במועד חורף בשאלון שמספרו 2585 (שאלון זה מחליף את שאלון 2581). תלמידי ההגבר בכיתה י"ב תשפ"ד ממשיכים במתווה ההגבר הישן ונבחנים בשאלון 2571 במועד קיץ בלבד. מוריהם ידווחו על יחידות ההגבר הפנימיות בסמל שאלון 2583. במידה ותלמידי י"ב חפצים לשפר את ציון הבחינה שלהם בכיתה י"א הם אינם יכולים להיבחן בשאלון 2585. הם יוכלו להיבחן בשאלון 2581 בבחינת הקיץ בתשפ"ד.

ה. שינויים ועדכונים בלימוד תנ"ך ברמת הגבר (5 יח"ל) החל מי"א תשפ"ד

1. בחינת הגבר חיצונית בבקיאות. מתוך רצון שבוגרי החמ"ד יסיימו את שנות לימודיהם בחמ"ד כשהם בקיאים בסיפור המרכזי בתנ"ך - חמישה חומשים וני"ר, החלטנו לאחר התייעצות עם מורים רבים ובתמיכה וליווי של ועדת מקצוע, לשנות את מבנה יחידות ההגבר ולקיים בחינה חיצונית בבקיאות. הידע הרחב שתלמידינו ירוויחו מהבחנות זו יסייע להם בהיכרות עם סיפור התנ"ך רחב ולהערכתנו יגדיל את הקשר ואהבה לספר הספרים. בנוסף לידע, אנו מאמינים שלימוד זה עשוי לפתח מיומנות של קריאת רצופה בתנ"ך והבנת הסיפור השלם ורעיונותיו. מתוך ההכרה שהחמ"ד זוכה לכלול בתוכו תלמידים ברמות שונות ומרקעים שונים אנו מבינים שבחינת בקיאות עלולה להיות קשה לתלמידים שהעיסוק בתנ"ך גם ברמה הבסיסית מאתגר אותם. אי לכך שלבנו את בחינת הבקיאות כיחידת הגבר. יחידת זו בנויה כך שהיא מיועדת לרוב המוחלט של תלמידי החמ"ד. פירוט על יחידת ההגבר החדשה נמצא בתכנית הלימודים ובמסמך מתווה שינויים בתוכנית הלימודים תשפ"ד [במשבצת תכניות לימודים](#).

מדינת ישראל משרד החינוך מינהל החינוך הדתי הפיקוח על הוראת התנ"ך

21. **הבחנות והערכה פנימית ביחידות ההגבר החל מכיתה י' תשפ"ג.** בנוסף להיבחנות החיצוניות, הנבחנים ברמת 5 יח"ל, שהחלו את לימודיהם **בכיתה י' תשפ"ג**, יוערכו באופן בית ספרי על שני נושאי הגבר (0.8 יחידות לימוד ידווח בסמל שאלון 2563). נושאי ההגבר הם הנושאים שנלמדו עד כה: אחד מארבעת נושאי ההגבר (דמויות, רש"י רמב"ן, קום והתהלך, ארבעת נביאים) ויחידת הגמול.

חלופות הערכה ביחידות ההגבר

בתי ספר המלמדים ברמת 5 יח"ל, נדרשים גם להערכה חלופית ביחידות ההגבר. הצעה לחלופות **בקישור** grosbergaa@gmail.com לאישור הוראת יחידת ההגבר "קום והתהלך" יש לפנות לגבי אסתר גרוסברג

31. **ארגון הלמידה.** המלצתנו היא לארגן את הלמידה לקראת הבחנות ברמת הגבר באופן הבא:
בכיתה י' בנוסף ליחידת הבסיס (במדבר ומלכים) ילמדו התלמידים נושא הגבר אחד ויוערכו בו בהערכה בית ספרית.
בכיתה י"א בנוסף ליחידת הבסיס (בראשית ונביאים) יבחנו התלמידים **בקיץ תשפ"ד ביחידת הגבר חיצונית** בבקאות בספר מלכים
בכיתה י"ב בנוסף ליחידת הבסיס (דברים ונביאים) ילמדו התלמידים את יחידת הגמול.
כוונתנו היא שרמת היחידה והיקפה יתאימו ל**רוב** תלמידי החמ"ד. ברצוננו להגדיל את היקף לימוד התורה בבתי הספר, ולשם כך ברור לנו שרמת הלימוד צריכה לכוון לרוב התלמידים.
כאמור, המלצתנו היא להיבחן ביחידת ההגבר החיצונית בבקאות בכיתה י"א, עם זאת, הדבר נתון לשיקולו של בית הספר וניתן יהיה להיבחן בבחינה גם בכיתה י"ב תשפ"ה.

1. עולים חדשים

תוכנית הלימודים

חומרי הלימוד לעולים החדשים ברוב ספרי התנ"ך נמצאים **בחומרי הלמידה לעולים חדשים**.
חומרי לימוד אלו מבוססים על החומר הנלמד על ידי התלמידים הוותיקים. חומרי לימוד אלו, הכוללים פרשנות והעמקה, **מחייבים לבחינת הבגרות**.
אנו ממליצים לתלמידים עולים המסוגלים לכך, להיבחן בבחינת הבגרות הרגילה ולקבל בונוס של 10 - 15 נק' בהתאמה לרמת הבחינה. לפרטים ראו **זכויות עולים**.
המתווה חדש, הכולל ביצוע שתי משימות מבוקרות על 35% מתכנית הלימודים, הבחנות חיצונית אחת על 35% מתכנית הלימודים, 30% הערכה חלופית. נתנו לעולים הקלות במתווה הלימודים החדש כמפורט במשבצת **תכנית הבגרות הגמישה**.

שימו לב - שאלון 2372 (השלמת יחידה א' לעולים חדשים, נבחני משנה) **מתקיים במועד קיץ בלבד**.
מדריכת העולים היא נעמי פרקש, ניתן לפנות אליה בשאלות במייל nomi6732@gmail.com

מדינת ישראל משרד החינוך מינהל החינוך הדתי הפיקוח על הוראת התנ"ך

ז. דגשים בהוראה לשנת תשפ"ד

1. הנושא השנתי של מערכת החינוך לתשפ"ד הוא מיצוי ומצוינות - אנו נקיים מפגשי הדרכה ונשלח הנחיות כיצד אנו ממליצים לקדם מצוינות אישית בתחום הדעת שלנו.
2. בראשית השנה תופץ ערכה הכוללת המלצות לפעולות כיתתיות בנושא: "קידום אקלים מיטבי ומניעת אלימות וחרם". במסגרת לימודי התנ"ך אנו פוגשים פעמים רבות בנושאים אלו במסגרת ההבנה שהקב"ה דורש מאתנו להקפיד על יחסים אהבה וחמלה בין אדם לחברו וכן לשמור על העולם שברא. במידה ובהמלך ההוראה אתם נוגעים בנושאים אלו, אנא דאגו להדגיש אותם בכיתה.

ח. חוברות לימוד בחינוך העל יסודי

- על פי החלטת ועדת מקצוע אין אנו מאשרים חוברות לימוד להוראה בכיתות ז' ומעלה.
- משרד החינוך מבצע פיקוח ואכיפה כנגד בתי ספר שרוכשים ספרי לימוד לא מאושרים, ראו חוזר מנכ"ל [בקישור](#) הבא סעיף 16.
- אנו ממליצים למורים בכיתות י"א – י"ב שלא להדפיס את תכני האתר ולצרפם לחוברת. לימוד חי ותוסס מתקיים בעיון של התלמידים בתנ"ך, בביצוע מטלות שונות ומגוונות ובדיון ער בו מעורבים התלמידים במהלך הלמידה. זכינו ותלמידנו דוברי העברית יכולים להתחבר לדברי אלוקים חיים בלימוד תורה מתוך ספר התנ"ך.
- העתקת תכני האתר והדפסתם לחוברת הכוללת שאלות שינון וחזרה, וכן מילוי החוברת כדרך למידה, אינה מעודדת עניין, חשיבה ושמחה בלימוד ואינה מומלצת כדרך להוראת תנ"ך. למותר לציין ששינון שאלות המנותקות מן הפרקים ומדברי הפרשנים אינו מקנה ידע משמעותי בתנ"ך.

ט. מסמכים הקשורים בבחינות הבגרות תשפ"ד (3 יח"ל, 5 יח"ל ועולים)

[במשבצת הבחנות ודרכי הערכה](#) תמצאו את המסמכים הכוללים מידע הקשור בבחינות הבגרות.

- מפרט היבחנות לבגרות חורף ולבגרות קיץ.
- מסמך התאמות לבגרות חורף ולבגרות קיץ, התלמידים הזכאים להתאמות זכאים להיבחן כך גם במהלך השנה כתרגול להיבחנות במבחן הבגרות.
- בגרויות משנים קודמות.
- תאריכי בחינות הבגרות בתשפ"ד מפורסמים [באגף הבחינות](#)

4. שאלוני מפמ"ר לתלמידים כבדי שמיעה וראייה

בתי ספר בהם יש תלמידים כבדי ראייה או שמיעה שזכאים למבחן מפמ"ר, צריכים ליצור קשר עם חנן צוקר מרכז המקצוע ולהגיש תוכנית לימודים ייחודית **בתחילת השנה עד לתאריך 1.11.23**. הגשת תוכנית הלימודים ואישורה היא **תנאי מוקדם** להגשת מבחן שונה שמוגש בסוף שנת הלימודים. המבחן לתלמידים יהיה מבוסס על **שאלות משנים קודמות** ובעת הגשתו יש לציין ליד כל שאלה מאיזה שאלון נלקחה ומאיזו שנה. כתובת המייל של חנן היא zuckerc64@gmail.com

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת התנ"ך

ח5. כתיבת עבודות גמר

כתיבת עבודת גמר בתנ"ך מהווה הזדמנות לתלמיד לקראת סוף הלימודים הפורמליים, לעיין, ללמוד ולהעמיק בנושא הקרוב לליבו. אנו שמחים לעודד ולתמוך בתלמיד המוכן לחוויה משמעותית זו. נוהל לכתיבת עבודת גמר ראו - [כתיבת עבודת גמר](#)

י. פיתוח מקצועי

ט1. השתלמויות

במהלך הקיץ מתקיימת מדי שנה השתלמות הקיץ המרכזית של מורי התנ"ך. אנו ממליצים למורי התנ"ך לקחת חלק בהשתלמות מרחיבת דעת זו. בנוסף לכך נקיים במהלך השנה השתלמויות נוספות.

- 1) השתלמות "על הפרק" מגוון סוגיות בהוראת תנ"ך בתיכון
- 2) הוראת תנ"ך לתלמידים מתקשים ולתלמידי חינוך מיוחד
- 3) הוראת תנ"ך בחטיבה (בין השאר תעסוק בהשתלמות בהיערכות לקראת מבחני מפמ"ר בחטיבה)
- 4) הוראת ספר מלכים
- 5) הוראת רוחב בספר בראשית למשתתפי הפיילוט (שאלונים 2361, 2561)
- 6) הוראת תנ"ך לרמ"ים

ההרשמה תפתח לקראת תחילת שנה"ל תשפ"ד ואנו נשלח קישור במייל ובקבוצות הווטסאפ.

ט2. קהילות מורים לומדות

קהילת מורים לומדת מהווה בית מדרש חי תוסס ויוצר למורים. חברי הקהילה שומעים ומשמיעים מתנסים ומשתפים ובוני, מתוך הלימוד המשותף, קומה נוספת בהוראה.

- 1) קהילת רכזי תנ"ך בחטיבה 2) וקהילת רכזי תנ"ך תיכון (שתי קהילות נפרדות)

תפקיד הרכז מתחיל בשיבוץ מורים בכיתות ובדיקה שההוראה תואמת את תכנית הלימודים, אולם הוא עשוי להגיע לכך שהרכז יוביל את צוות בית הספר למיקום מרכזי של מקצוע התנ"ך בסדר היום ובמרחב הבית ספרי. על מנת לתת לרכזים כלים למנף את תפקידם יצרנו קהילת רכזים מקוונת. את הקהילה בשיתוף עם לב לדעת ומכון מופ"ת יובילו מנחים מקצועיים שזכו לתשבחות רבות. מוזמנים להצטרף. ההרשמה תפתח לקראת תחילת שנה"ל ואנו נודיע על כך למורים.

- 3) קהילת הוראת רוחב – בראשית

בשנת תשפ"ד נקיים בפעם האחרונה את הפיילוט של הוראת רוחב בבראשית. הוראה ששמה דגש על מיומנויות וקריאה רוחבית של ספר בראשית. המורים המשתתפים בפילוט מדווחים על שינוי משמעותי בחוויית הלמידה ועל שמחה גדולה בלימוד. מוזמנים לקחת חלק בקהילה וללמוד באופן אחר. בשנה הקרובה נקיים חשיבה על הדרכים להטמיע את הניסיון שצברנו בהוראת הרוחב לכלל התלמידים.

- 4) קהילת מורי ספר מלכים

הוראת ספר מלכים המתחדשת בכיתה י' וחוזרת בכיתה י"א דורשת חשיבה משותפת על דרכי ההוראה. חברי הקהילה יעסקו בגיבוש דרכים להוראה מיטבית של ספר מלכים.

מדינת ישראל משרד החינוך מינהל החינוך הדתי הפיקוח על הוראת התנ"ך

ט. כוורת - על יסודי

מורי העל יסודי חט"ב והתיכונים, מוזמנים להשתלם בכוורת - פלטפורמת למידה לפיתוח מקצועי, מקוונת. בכוורת יחידות א-סינכרוניות מקוונות, מושקעות וידידותיות, של 3 שעות למידה עצמית בבית, בכל זמן ומכל מקום, והמורה יכול לבחור לעצמו את התכנים שהוא חושב שיסייעו לו באופן מקצועי, ולצבור גמול. הפלטפורמה פתוחה עבור כלל עובדי ההוראה כבר עכשיו, ובהדרגה עולים בה יותר ויותר תכנים העוסקים בהענקת כלים למורים לעקרונות פדגוגיים, תפיסות חינוכיות ומיומנויות כמו: לומד עצמאי, למידה בינתחומית ורב תחומית, חשיבה וחקר, רעיונות גדולים, SEL בתחומי הדעת, מיומנויות כתיבה, המורה כמנחה, מיומנויות 2030 ועוד. ניתן ללמוד באמצעות הכוורת באחד מ-4 ערוצים.

א. הערוץ הגמיש - המורה בוחר יחידות לפי צרכיו, רצונו ורצונותיו, בליווי מנטור המסייע למורה בדרכו, ומהווה כתובת אנושית לתמיכה, ועידוד. מסלול זה כבר פתוח ללמידה החל מתחילת יולי!
ב. הערוץ המשולב - מסלול המשלב בין יחידות ותכנים הנלמדים במסגרות אחרות (השתלמויות בית ספריות | פסגות | מפמרים | אחר) ויחידות מתאימות בכוורת, או יחידות לבחירת המורה בכוורת. ניתן יהיה לשלב יחידות כוורת בהשתלמויות בית ספריות. המסלולים המשולבים יתחילו לפעול בשנת הלימודים הבאה.
ג. הערוץ הממוקד - השתלמויות מקוונות מונחות של 30 שעות, לפי נושא/מסלול או תוכן מוגדר. מידע בנושא הערוצים הממוקדים בתחום הדעת ניתן לקבל מהמפמ"ר וצוות המדריכים.
ד. למידה עצמית, ללא גמול - פתוחה תמיד לכל מורה, 365 ימים בשנה 24/7. מוזמנים להיכנס ולהתרשם מהפלטפורמה והעושר שמתחיל להיווצר ועוד ילך ויגדל, וחוויות למידה חדשנית ומהנה.

לסרטון הסבר [לחצו כאן](#)

להתרשמות מהסביבה [לחצו כאן](#)

להרשמה למסלול הגמיש בסמסטר קיץ [לחצו כאן](#)

יא. דרכי התקשרות והעברת מידע

י. הדרכה בחטיבה

מערכת החינוך הישראלית מטמיעה בשנת הלימודים תשפ"ג את תכנית הגפ"ן – גמישות ניהולית פדגוגית. בית הספר, מקבל מעתה משאבים בסלים שונים לטובת העשייה החינוכית – לימודית בבית ספרו, ויכול להתאים את הדגשים, הצטיידות בית ספרית ואת התכניות אותם יפעיל, לאוכלוסיית התלמידים והמורים ולקהילה בהם הם פועלים. אחד השינויים המרכזיים עבורנו הוא שינוי מתווה ההדרכה אליו היינו רגילים. ימי ההדרכה כפי שהתקיימו עד תשפ"ב, עוברים למתווה אחר, במסגרתו מנהל בית הספר רוכש את שעות ההדרכה המתאימה לבית ספרו בהתאם לשיקול דעתו והתעדוף שלו. בתי ספר שרכשו הדרכה במערכת הגפן יקבלו הדרכה בהתאם להיקף הרכישה. שינוי משמעותי נוסף הוא העברתם של הקולות הקוראים מן המטה אל בחירת בתי הספר והרשויות מתוך תקציבם. מדובר במהלך רחב מאד היוצא לדרך ומלווה באופן טבעי בהרבה מורכבויות, חששות וצורך בתקון והתאמה תוך כדי תנועה.

אנו נסייע בתהליכי ההוראה הלמידה והערכה אותם אתם מפעילים, תוך התאמה למסגרות החדשות. הפיתוח המקצועי וקהילות המורים ימשיכו לתת מענה פדגוגי למורים ולתמוך בהם. ביחד נבין את האתגרים וננסה למצוא להם פתרונות לשנה הקרובה בפרט, ולשנים הבאות בכלל.

מדינת ישראל משרד החינוך מינהל החינוך הדתי הפיקוח על הוראת התנ"ך

בשנה הקרובה בכל מחוז ימונה מדריך מחוזי בתנ"ך. מדריך זה יקיים מפגשים בזום עם כלל הרכזים והמורים במחוז בנושאים שונים. במהלך המפגשים יוכלו הרכזים והמורים לשאול שאלות ולקבל מידע. המדריך לא יוכל לתת הדרכה צמודה לבתי ספר. לפרטים על [צוות הדרכה ופיקוח תשפ"ד](#)

2. אתר תנ"ך במרחב הפדגוגי

באתר התנ"ך מצויים תכנים ומידע הדרוש למורים במהלך שנת הלימודים. בכל הערה הקשורה למבנה האתר ותכניו אנא שלחו מייל לכתובת המצורפת ואנו נשמח לשמוע את הערותיכם ולענות על שאלותיכם atartanach@gmail.com

3. רישום לקבוצת מייל ולקבוצות וואטסאפ

אנו מבקשים מכל המורים להירשם לקבוצת המייל של מורי תנ"ך על-יסודי, כך נוכל לשמור על קשר ישיר עם כל אחד ואחת מכם. נא הירשמו [בקישור](#) הבא. קבוצות הוואטסאפ הביאו ברכה רבה להוראה ושיתוף הרעיונות והחומרים בקבוצות אלו הוא בבחינת "איש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק" (יש' מא, ו) לקראת תשפ"ב נפתח קבוצות וואטסאפ חדשות. פרטים על הקבוצות השונות וקישור להרשמה ניתן למצוא [בקישור הבא](#)

יב. ימי שיא בתנ"ך

כאמור בפתח הדברים, מרכזיותה של הוראת התנ"ך בעיצוב זהות יהודית דתית וציונית, מחייבת הרחבת גבולות העיסוק בתנ"ך מחוץ לגבולות הכיתה. אנו מציעים [מגוון פעילויות וימי שיא](#) כל בית ספר מוזמן להתאים את הפעילויות השונות לאוכלוסיית בית הספר שלו.

יג. חידון התנ"ך

קימו של חידון התנ"ך העולמי לנוער ביום העצמאות הוא תוצר של היערכות ולימוד לאורך השנה. בכל שלב הנציגים לומדים באופן נרחב את פרקי התנ"ך, ומתמודדים לקראת השלב הבא בחידון עד למעמד החידון העולמי. מעבר לזכות הגדולה בלימוד התנ"ך, ההשתתפות בחידון מעניקה לתלמיד הטבות במסגרת לימודי תחום הדעת בתיכון. אנו קוראים לכם המורים לתנ"ך, לעודד את תלמידכם לקחת חלק בחוויה לימודית זו, ולסייע בידם בהיערכות לקראת כל אחד משלבי החידון. פרטים על ההשתתפות בחידון ניתן למצוא ב [אתר חידון התנ"ך](#).

תהליך שכלול וקידום הוראת התנ"ך בחמ"ד הוא תהליך אינסופי. לא עלינו המלאכה לגמור, אבל אין אנתנו בני חורין להבטל ממנה. בשם ה' נעשה ונצליח.

ד"ר איילת סיידלר מפמ"ר תנ"ך וצוות תנ"ך חמ"ד

העתקים :

גב' שוש נגר, מ"מ ראש מינהל החמ"ד

ד"ר טלי יניב יו"ר המזה"פ

הרב יובל אוליבסטון, ס. יו"ר המזה"פ

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת התנ"ך

גב' עינת אוחיון, מנהלת אגף לימודי מורשת חברה ורוח

מר בעז קולומבוס, מפי"א עי"ס

גב' אלה מוזס, מנהלת האגף לחינוך על-יסודי

מר דויד גל, מנהל אגף בכיר א' - בחינות

מנהלי מחוזות

מחמ"דים

מדריכי תנ"ך מנהלים רכזים ומורים